

Brüsszel, 2024. december 3.
(OR. en)

16543/24

SOC 894
ANTIDISCRIM 173
EMPL 604
FREMP 453

AZ ELJÁRÁS EREDMÉNYE

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	a delegációk
Előző dok. sz.:	15842/24
Tárgy:	A Tanács következtetései a fogyatékkal élő személyek társadalmi befogadásának foglalkoztatás, észszerű alkalmazkodás és rehabilitáció révén történő előmozdításáról

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a fenti témában készült, az EPSCO Tanács 2024. december 2-i ülésén jóváhagyott tanácsi következtetéseket.

**A Tanács következtetései
a fogyatékossgal élő személyek társadalmi befogadásának foglalkoztatás, észszerű
alkalmazkodás és rehabilitáció révén történő előmozdításáról**

TUDATÁBAN ANNAK, HOGY:

1. az Európai Unióról szóló szerződésben és az Európai Unió Alapjogi Chartájában foglaltak szerint az emberi méltóság, az egyenlőség és az emberi jogok tiszteletben tartása az Európai Unió alapvető értékei. Az Unió elkötelezett a társadalmi kirekesztés és a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem, valamint a fogyatékossgal élő személyek befogadásának támogatása mellett,
2. az Unió megkötötte, a tagállamok pedig mind megerősítették a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményt (UNCRPD). Az egyezmény részes felei kötelezettséget vállaltak arra, hogy minden hatékony és szükséges lépést megtesznek – az egyenlőség előmozdítását és a hátrányos megkülönböztetés tilalmát is ideértve – annak előmozdítása, védelme és biztosítása érdekében, hogy a fogyatékossgal élő személyek teljeskörűen és egyenlő mértékben élhessenek az emberi jogokkal és az alapvető szabadságokkal. Ez magában foglalja annak biztosítását, hogy az akadálymentesség és az észszerű alkalmazkodás az élet minden területén érvényre jusson, beleértve például az oktatást és a képzést, a foglalkoztatást, a szociális és a támogató szolgáltatásokat, valamint az egészségügyi ellátást. A felek arra is kötelezettséget vállaltak, hogy átfogó habilitációs és rehabilitációs szolgáltatásokat és programokat hoznak létre – különösen az egészségügy, a foglalkoztatás, az oktatás és a szociális szolgáltatások területén –, továbbá hogy olyan szolgáltatásokat és programokat indítanak, amelyek előmozdítják az önálló és közösségi életvitelhez való egyenlő jog érvényesülését. A felek azt is vállalták, hogy – a fogyatékossgal élő személyeket képviselő szervezeteken keresztül – intenzíven konzultálnak a fogyatékossgal élő személyekkel, és aktívan bevonják őket a rájuk vonatkozó jogszabályok és szakpolitikák kidolgozásának és végrehajtásának folyamatába,

3. a szociális jogok európai pillére iránymutatásul szolgálhat azt illetően, hogyan legyen Európa méltányos, befogadó és lehetőségekben gazdag. A pillér alapjául szolgáló elvek mindegyike releváns a fogyatékossgal élő személyek szempontjából – különösen a pillér 17. elve, amely hangsúlyozza társadalmi befogadásuk fontosságát,
4. a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló, 2021–2030-as időszakra vonatkozó stratégia (a továbbiakban: uniós fogyatékossgügyi stratégia) meghatározza, melyek azok a munkaterületek, amelyek különösen fontosak ahhoz, hogy a fogyatékossgal élő személyek másokkal egyenlő alapon gyakorolhassák a jogaikat, és amelyek az egyenlőtlenségek elleni küzdelem szempontjából is kiemelt jelentőséggel bírnak. Az uniós fogyatékossgügyi stratégia arra irányul, hogy uniós és nemzeti szinten összehangolt intézkedések révén javítsa a fogyatékossgal élő személyek életét. A stratégia hangsúlyozza annak fontosságát, hogy tisztességes életminőséget és önálló életvitelt kell biztosítani – amihez elengedhetetlen szükség van magas színvonalú szociális, egészségügyi és foglalkoztatási szolgáltatásokra, akadálymentes és befogadó lakhatásra, egész életen át tartó tanulásra és megfelelő szociális védelemre –, és kiemeli az akadálymentesség jelentőségét; ezek kulcsfontosságúak a jogok, az autonómia és az egyenlőség biztosításához. A stratégia kimondja, hogy célzott intézkedések és általános érvényesítés révén a tagállamoknak, valamint az összes uniós intézménynek és ügynökségnek figyelembe kell venniük a fogyatékossgal élő személyek szükségleteit a szakpolitikák, jogszabályok és finanszírozási programok kidolgozása, végrehajtása és nyomon követése során. A stratégia ezen túlmenően interszekcionális megközelítés alkalmazását szorgalmazza,
5. az uniós fogyatékossgügyi stratégia felismeri, hogy a minőségi és fenntartható munkahelyekhez való hozzáférés előmozdítása kulcsfontosságú a fogyatékossgal élő személyek társadalmi befogadása szempontjából, és felszólítja a tagállamokat, hogy 2024-ig határozzanak meg célértéket a fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatási arányának növelésére vonatkozóan, valamint csökkentsék a fogyatékossgal élő és a fogyatékossgal nem rendelkező személyek foglalkoztatási aránya közötti különbséget. E kihívások kezelése elősegítené, hogy a foglalkoztatási arány tekintetében előrehaladás történjen a 2030-ra kitűzött kiemelt cél és a nemzeti célértékek teljesítése felé,

6. a Bizottság az uniós fogyatékoságügyi stratégia hét kiemelt kezdeményezésének egyikeként előterjesztette a fogyatékosággal élő személyek foglalkoztatására vonatkozó csomagot, amely egy sor iránymutatást és bevált gyakorlatot – köztük gyakorlati lépéseket és példákat – ad közre a fogyatékosággal élő személyek toborzására, felvételére és megtartására vonatkozóan. Az „Észszerű munkahelyi alkalmazkodás – Iránymutatások és helyes gyakorlatok” (a továbbiakban: Iránymutatások) című kiadvány információkkal, gyakorlati példákkal és hivatkozásokkal segíti a munkáltatókat abban, hogy megfeleljenek az észszerű alkalmazkodás követelményének; továbbá meghatározza a különböző szereplők szerep- és feladatkörét, valamint azokat a különböző szakaszokat, amelyek esetében gondoskodni kell az észszerű alkalmazkodásról,
7. a fogyatékosággal élő személyek igényeihez való észszerű alkalmazkodás kötelezettségét a 2000/78/EK irányelv határozza meg, amely létrehozta a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteit,
8. a szociális gazdaság keretfeltételeinek fejlesztéséről szóló tanácsi ajánlás elismeri, hogy a szociális gazdaság szervezetei minőségi munkahelyeket teremthetnek és tarthatnak fenn, hozzájárulva ezáltal a hátrányos helyzetű és alulreprezentált csoportok, köztük a fogyatékosággal élő személyek társadalmi és munkaerőpiaci befogadásához, valamint ahhoz, hogy az esélyegyenlőség mindenki számára biztosított legyen,

9. a Tanács a „Stratégia a fogyatékossgal élő személyek jogainak érvényre juttatásáért (2021–2030)” című tanácsi következtetéseiben, valamint a fogyatékossgal élő személyek munkaerőpiaci integrációjáról szóló tanácsi következtetéseiben – amelyeket 2021-ben, illetve 2022-ben fogadott el – hangsúlyozta továbbá, hogy a fogyatékossgal élő személyek továbbra is számos akadállyal szembesülnek a munkaerőpiaci hozzáférés terén, amelyek közül néhány a munkahely-átalakítás és az észszerű alkalmazkodás költségeivel kapcsolatos téves elképzelésekre vezethető vissza. A Tanács azt is kiemelte, hogy az átfogó rehabilitációs szolgáltatásokhoz való hozzáférés lényeges a munkaerőpiaci részvétel támogatásához. Következésképpen a Tanács hangsúlyozta, hogy létfontosságú biztosítani az észszerű alkalmazkodást, és támogatni a munkáltatókat abban, hogy gondoskodjanak az ilyen alkalmazkodásról, és felszólította a tagállamokat, hogy minden rendelkezésre álló eszközzel mozdítsák elő a fogyatékossgal élő személyek nyílt munkaerőpiacon történő foglalkoztatását, így például azáltal is, hogy átfogó rehabilitáció és a munkavállalói jogok egyenlő alapon történő érvényre juttatása révén megkönnyítik számukra, hogy a munkanélküliségből vagy inaktivitásból – illetve a védett munkahelyekről – kilépjenek a nyílt munkaerőpiacra. E célból a következtetések azt is hangsúlyozták, hogy el kell ismerni és elő kell mozdítani a munkáltatóknak a védett munkaerőpiacon, a szociális vállalkozásoknak pedig a progresszív befogadás és a nyílt munkaerőpiacra való átlépés támogatásában betöltött szerepét,
10. az Európai Parlament is kiemelte, hogy – többek között a foglalkoztatás, valamint a társadalmi és a gazdasági befogadás területén – sok a kihívás a tekintetben, hogy a fogyatékossgal élő személyek teljes körű és egyenlő jogokat élvezhessenek. A Parlament hangsúlyozta, hogy a fogyatékossgal élő személyeknek joguk van az észszerű alkalmazkodáshoz, és úgy vélte, hogy elő kell mozdítani az e kérdéssel kapcsolatos figyelemfelkeltést,

11. véleményében az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság (a továbbiakban: EGSZB) elismeri, hogy a fogyatékossgal élő személyek – mindenekelőtt a nők – komoly kihívásokkal szembesülnek, különösen a foglalkoztatás és a társadalmi befogadás tekintetében. Azt is megállapítja, hogy bár a tagállamokban széles körben alkalmaznak alternatív foglalkoztatási formákat, az alternatív foglalkoztatási formákról a nyílt munkaerőpiacra való áttérés aránya általában nagyon alacsony. Az EGSZB ezért ösztönzi, hogy a cselekvőképesség megerősítése, képzés és oktatás, a vállalkozói készségek elősegítése és munkahelyi támogatás révén megvalósuljon a nyílt munkaerőpiacra való átmenet. Emellett az észszerű alkalmazkodásra vonatkozóan ösztönzi egy olyan közös alap létrehozását is, amelyet a munkáltatók finanszíroznak, és azt javasolja, hogy az állami támogatásokhoz kapcsolódó ösztönző intézkedéseket a vonatkozó nemzetközi egyezmények betartásához kell kötni. Megállapítja továbbá, hogy a technológia és a mesterséges intelligencia hasznos a fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának növelésében. A vélemény kiemeli azt a tényt, hogy az Iránymutatások végrehajtása elengedhetetlen a befogadó munkahelyek létrehozásához és a vonatkozó támogatásokkal kapcsolatos tudatosság növeléséhez,
12. a jövedelmekre és életkörülményekre vonatkozó, 2023. évi európai uniós statisztikai (EU-SILC) felmérés szerint a 16 éves vagy annál idősebb, valamint a munkaképes korú (20–64 éves) személyek nagy hányada (26,8 %-a¹, illetve 19,4 %-a²) nyilatkozott úgy, hogy enyhe vagy súlyos fogyatékossgal él³.

¹ a férfiak 24,3 %-a és a nők 29,2 %-a.

² a férfiak 18,1 %-a és a nők 20,8 %-a.

³ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/hlth_silc_20/default/table?lang=en; a mérés alapjául a tevékenység bizonyos vagy súlyos fokú akadályozottságára vonatkozó önbevallás szolgált; a felmérés készítői csak a magánháztartásokban élőket vizsgálják, az intézményekről nem gyűjtenek információkat.

13. 2023-ban az EU-ban élő 65 éves vagy annál idősebb személyek 51,7 %-a⁴ nyilatkozott úgy⁵, hogy fogyatékossgal él⁶. Az idősödésről szóló 2024. évi jelentés megállapította, hogy a 65 éves és annál idősebb népesség aránya – amely 2019-ben hozzávetőleg 20 %-ot tett ki – 2070-re várhatóan 30 %-ra nő majd, míg a 80 éves és annál idősebb személyek aránya előreláthatólag 13 %-ra fog emelkedni, ami a jelenlegi adat több mint kétszerese. Ez a demográfiai változás a fogyatékossgal előfordulási gyakoriságának növekedéséhez, ezáltal pedig a segítségnyújtás, valamint a szociális és támogató szolgáltatások iránti igény növekedéséhez vezethet,
14. ezen túlmenően a rendelkezésre álló legfrissebb adatok alapján 2021-ben a 20–64 év közötti, fogyatékossgal élő személyeknek csupán mintegy 50,9 %-a állt alkalmazásban, szemben az azonos életkorú, fogyatékossgal nem rendelkező személyekkel, akik esetében ez az arány 74,8 % volt⁷. A szociális eredménytábla szerint 2023-ban 21,5 százalékpont⁸ volt a foglalkoztatási különbség az Unióban a fogyatékossgal élő személyek esetében, ami az elmúlt évtizedben minimális javulást jelent a 2014. évi 22,7 százalékponthoz⁹ képest. A súlyos fogyatékossgal élő személyek esetében nagyobb a különbség, mint a közép súlyos fogyatékossgal élő személyek esetében (2023-ban: 36,5 százalékpont szemben 13,3 százalékponttal). Hasonlóképpen, az EU-SILC felmérés szerint 2023-ban a fogyatékossgal élő 16 éves vagy annál idősebb személyek szegénység vagy társadalmi kirekesztés kockázatának való kitettsége jelentősebb volt (28,8 %¹⁰), mint a fogyatékossgal nem rendelkező személyeké (18 %¹¹)¹². Ezenfelül a tanulmányokból az derül ki, hogy a fogyatékossgal élő nők és férfiak jövedelme egyaránt alacsonyabb, mint a fogyatékossgal nem rendelkező személyeké¹³.

⁴ a férfiak 48,5 %-a és a nők 54,2 %-a.

⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/hlth_silc_20/default/table?lang=en

⁶ Az EU-SILC kérdőív a következő terminust használta: „a szokásos tevékenységek saját megítélés szerint régóta fennálló, egészségi problémákból eredő akadályozottsága”.

⁷ Az EU-SILC felmérés a globális tevékenységakadályozottsági mutató (GALI) terminológiáját használta.

⁸ 23,2 százalékpont a férfiak és 19,1 százalékpont a nők esetében.

⁹ 24,8 százalékpont a férfiak és 20 százalékpont a nők esetében.

¹⁰ a férfiak 27,5 %-a és a nők 29,7 %-a.

¹¹ a férfiak 17 %-a és a nők 19 %-a.

¹² https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/hlth_dpe010/default/table?lang=en

¹³ A nemek közötti egyenlőség mutatója, 2023 – a Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete: [Európai Unió | Fogyatékossgal | Pénz | Interszekcionális egyenlőtlenségek | 2023 | Nemek közötti egyenlőség mutatója | Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézete \(europa.eu\)](#).

15. a fogyatékossgal élő nők kisebb számban alkotják részét a munkaerőnek, azaz kevesebben vannak foglalkoztatásban vagy keresnek munkát, mint a fogyatékossgal élő férfiak¹⁴. Emellett a fogyatékossgal élő nők nagyobb arányban dolgoznak részmunkaidőben¹⁵,
16. az elmúlt években nem nőtt jelentős mértékben a fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatása a nyílt munkaerőpiacon. Az Eurofound 2023-ban közzétett elemzése ráirányította a figyelmet a fogyatékossgal élő személyekkel kapcsolatos munkaerőpiaci hiányosságokra és a fogyatékossgal élő személyek körében mért foglalkoztatási arányra¹⁶. Az elemzés megállapította továbbá, hogy egyes társadalmi csoportok továbbra is alulreprezentáltak a munkaerőpiacon, annak ellenére, hogy befogadásuk révén ki lehetne aknázni az uniós munkaerőben rejlő potenciált, és növelni lehetne a társadalmi kohéziót. Az említett csoportok foglalkoztatását hátráltató akadályok leküzdése nagyban hozzá tudna járulni a munkaerő- és szakemberhiány kezeléséhez, ahogy azt az EU-n belüli munkaerő- és szakemberhiányról szóló bizottsági cselekvési terv is kiemeli, amely az akadálymentesített munkahelyek, valamint a befogadó munkaerő-felvétel és befogadó képzés hiányát azonosítja a fogyatékossgal élő személyek munkaerőpiaci részvételének akadályaként,

HANGSÚLYOZVA, HOGY:

17. létfontosságú elismerni, védelmezni és előmozdítani a fogyatékossgal élő személyek azon jogát, hogy másokkal egyenlő alapon vállalhassanak munkát, összhangban az alkalmazandó uniós jogszabályokban és nemzetközi jogi eszközökben meghatározott kötelezettségekkel,
18. a sokszínűség kedvezően hat a munkavállalók teljesítményére és termelékenységére. A sokszínű munkaerővel rendelkező szervezetek sokféle megoldást képesek kínálni az előttük álló feladatokra és kihívásokra. A különböző háttérrel rendelkező munkavállalók szaktudásukkal és szakmai tapasztalataikkal hozzájárulnak a piacok és a fogyasztói szükségletek változásaihoz való alkalmazkodáshoz. Az Iránymutatásokban összegyűjtött tagállami gyakorlatok is azt mutatják, hogy a munkavállalók sokszínűsége kedvező hatásokkal jár,

¹⁴ Vélemény: A fogyatékossgal élő személyek társadalmi integrációja – A fogyatékossgal élő személyek és a megváltozott munkaképességű személyek társadalmi integrációjának előmozdítása (SOC/807)

¹⁵ EIGE, A nemek közötti egyenlőség mutatója, 2023 – <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2023>.

¹⁶ Eurofound (2023). *Changing labour markets – How to prevent a mismatch between skills and jobs in times of transition – Background paper* (Átalakuló munkaerőpiacok – Hogyan kerülhető el a strukturális munkaerőhiány átmenet idején – Háttérdokumentum), Eurofound, Dublin.

19. noha a tagállamok szakpolitikai koncepciói és rendszerei számottevően eltérnek egymástól – ahogy azt a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló uniós fogyatékossgügyi stratégia is hangsúlyozza –, a foglalkoztatásban való részvétel a legjobb módja annak, hogy biztosítsuk a fogyatékossgal élő személyek gazdasági autonómiáját és társadalmi befogadását. A fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának növelésére irányuló erőfeszítéseknek a nyílt munkaerőpiaci foglalkoztatásra kell összpontosítaniuk, ugyanakkor továbbra is léteznek a nyílt munkaerőpiacon kívüli alternatív foglalkoztatási környezetek (pl. védett műhelyek, védett munkahelyek). Az említett alternatív foglalkoztatási környezetek nagy különbségeket mutatnak tagállamonként, és a legtöbb tagállamban nagyon alacsony az ilyen környezetből a nyílt munkaerőpiacra történő átmenet aránya, dacára azoknak az erőfeszítéseknek, amelyek a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménynek való megfelelésre irányulnak,
20. a tagállamok számos eszközzel rendelkeznek ahhoz, hogy támogassák a fogyatékossgal élő személyek munkaerőpiaci részvételét. Az aktív munkaerőpiaci szakpolitikák (pl. az átképzés, a továbbképzés, a rehabilitációs szolgáltatások és a szakmai gyakorlatok) és egyéb intézkedések (pl. a személyes munkahelyi segítségnyújtás előmozdítása, a támogatott foglalkoztatás, a befogadó munkahelyek díjjal történő jutalmazása, a kvótarendszerek és a figyelemfelkeltő kampányok), valamint az önfoglalkoztatásnak, a vállalkozásindításnak és a szociális vállalkozások szociális gazdaság keretében történő létrehozásának támogatása kedvezően befolyásolhatja és fokozhatja a fogyatékossgal élő személyek munkaerőpiaci és társadalmi részvételét, és előmozdíthatja az egyenlő bánásmódot a munkaerőpiacokon,
21. ahhoz, hogy a fogyatékossgal élő személyek egyenlő bánásmódban részesüljenek, és részt vegyenek a munkaerőpiacon, alapvető előfeltételt jelent, hogy akadálymentesített legyen az épített környezet (a munkahelyeket is ideértve), a közlekedés (többek között a munkahelyekre történő közlekedés), valamint az infokommunikáció (a technológiákat és a rendszereket is ideértve), és hogy ehhez támogató-segítő technológiák társuljanak. Az akadálymentesség elvét, amelyet a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény fektet le, az uniós jog különböző területein –, például az (EU) 2019/882 irányelv és az (EU) 2016/2102 irányelv is – elismerik. Az akadálymentesítés, valamint a szakmai kompetenciák fejlesztését célzó képzés megvalósítását a Bizottság által indított „AccessibleEU” kiemelt kezdeményezés támogatja,
22. a munkahelyi hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem a fogyatékossgal élő személyek munkaerőpiaci részvételét is elősegíti,

23. az Iránymutatások egyértelművé teszik, hogy az akadálymentesség biztosítása – a részvétel és a jogokhoz való hozzáférés előfeltételeként – előzetes jellegű intézkedés, míg az észszerű alkalmazkodás ezt követi, a fennmaradó akadályok leküzdésének és az egyéni szükségleteknek való megfelelés egyik módjaként.
24. az, hogy az élet minden területén biztosítani kell az észszerű alkalmazkodást, követelményként szerepel a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményben, és fontos eszközt jelent ahhoz, hogy a nyílt munkaerőpiacon biztosított legyen az esélyegyenlőség, és bővüljön a foglalkoztatás. A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel összhangban az észszerű alkalmazkodás megtagadása hátrányos megkülönböztetésnek minősül. Mindazonáltal az észszerű alkalmazkodás nem róhat aránytalan terhet a munkáltatóra. Az uniós joggal¹⁷ összhangban az észszerű alkalmazkodás olyan eszköz, amely támogatja, hogy a fogyatékossgal élő személyek másokkal egyenlő alapon vehessenek részt a munkaerőpiacon. Ez magában foglalja szükség szerint egy adott esetben a megfelelő intézkedések meghozatalát annak érdekében, hogy a fogyatékossgal élő személyek számára lehetővé váljon a munkához jutás, a munkában való részvétel, az előmenetel és a képzésben való részvétel,
25. csak azt követően keletkezik észszerű alkalmazkodás biztosítására vonatkozó kötelezettség, hogy észszerű alkalmazkodás kérelmezésére kerül sor, vagy amikor nyilvánvalóvá válik, hogy igény van észszerű alkalmazkodásra¹⁸. Ahogy arra a Bizottság rámutatott az Iránymutatásokban, ennek a kötelezettségnek több rendelkezés révén is eleget lehet tenni. Bár az elmúlt években történt némi előrelépés, még mindig komoly kihívások nehezítik a munkahelyi megvalósítást, többek között a jelentkezési, illetve a felvételi folyamatok, a munkamódszerek és a munkakörnyezet megváltoztatása tekintetében. Ennélfogva fontos felhívni a munkáltatók figyelmét a tagállamokban rendelkezésre álló pénzügyi támogatásra és juttatásokra,

¹⁷ A 2000/78/EK tanácsi irányelv 5. cikke.

¹⁸ A Fogyatékossgal Élő Személyek Jogainak Bizottsága, 6. sz. általános kommentár (2018), 24. bekezdés, b) pont.

26. a fogyatékossgal élő személyek továbbra is komoly akadályokkal szembesülnek egyes szolgáltatások igénybevételét tekintve – pl. az oktatás, a képzés, a munkaügyi tanácsadás, a pályaaorientáció, a rehabilitáció és a szociális védelem, valamint az önálló és a közösségi életvitelt támogató szolgáltatások és programok esetében –, többek között abból adódóan, hogy nem elégséges az általános szolgáltatások és támogatás akadálymentessége, és nem állnak elégséges mértékben rendelkezésre támogató-segítő technológiák. Az átfogó rehabilitáció a munkaerőpiaci és a társadalmi befogadás fontos eleme. A rehabilitációs folyamat során a foglalkozási rehabilitációs létesítmények segítséget nyújtanak a további támogatást igénylő személyeknek ahhoz, hogy leküzdjék az előttük álló – mindenekelőtt az elhelyezkedésüket, a munkahelyük megtartását, illetve a munkába való visszatérésüket hátráltató – akadályokat. Ez segíti a munka világába visszatérő személyeket, valamint azokat a fogyatékossgal élő személyeket, akik még nem léptek be a munkaerőpiacra,
27. a fogyatékossgal élő személyek rehabilitációjának folyamatában személyközpontú és holisztikus megközelítésre van szükség. Ezt a folyamatot a lehető leghamarabb el kell kezdeni – úgy, hogy multidiszciplináris csoport keretében, az érintett személy részvételével, gyorsan és részletesen kiértékelik az érintett személy sajátos szükségleteit –, és a szükséges ideig biztosítani kell.

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA FELKÉRI A TAGÁLLAMOKAT, HOGY NEMZETI HATÁSKÖRÜKKEL ÖSSZHANGBAN ÉS A TAGÁLLAMI SAJÁTOSSÁGOKAT, VALAMINT A SZOCIÁLIS PARTNEREK SZEREPÉT ÉS ÖNÁLLÓSÁGÁT FIGYELEMBE VÉVE:

28. fogadjanak el intézkedéseket – többek között határozzanak meg minőségi vagy mennyiségi nemzeti célértékeket – a fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatási arányának növelése céljából annak érdekében, hogy csökkentsék a különbséget a fogyatékossgal élő és a fogyatékossgal nem rendelkező személyek foglalkoztatási aránya között, és hogy hozzájáruljanak ahhoz, hogy megvalósuljon a Bizottság ezzel kapcsolatos, az uniós fogyatékossgügyi stratégiában megfogalmazott felhívásának célja;
29. mozgósítsák elő a fogyatékossgal kapcsolatos szempontok általános érvényesítését és a megkülönböztetésmentességet célzó megközelítést a vonatkozó szakpolitikai területeken a fogyatékossgal élő személyek sajátos szükségleteinek figyelembevételével, valamint az ezekben a személyekben rejlő potenciálnak mind a gazdaság, mind a társadalom egészében történő megvalósítása érdekében,
30. szükség esetén erősítsék meg a magas színvonalú, befogadó, akadálymentes és megfizethető általános szociális és támogatási szolgáltatásokat, és biztosítsák, hogy az említett szolgáltatások megfeleljenek az emberi jogokon alapuló minőségi követelményeknek;

31. mozdítsák elő és tegyék hozzáférhetővé azokat a folyamatokat, amelyek támogatják az oktatás és képzés világából a nyílt munkaerőpiacra történő átmenetet, valamint a védett foglalkoztatásból a fogyatékossgal élő személyek nyílt munkaerőpiaci részvételéhez vezető átmenetet, különös tekintettel az egész életen át tartó pályaorientációra és – amennyiben megvalósítható – a személyre szabott folyamatos támogatásra. E tekintetben mozdítsák elő a kulcsfontosságú szereplők, például a szociális partnerek, illetve az állami foglalkoztatási szolgálatok részvételét. Biztosítsák a felvételi eljárások akadálymentességét és befogadó jellegét, és gondoskodjanak arról, hogy a teljesítményértékelések méltányosak és elfogulatlanok legyenek, továbbá az egyének képességein és teljesítményén alapuljanak;
32. szükség esetén erősítsék meg az észszerű alkalmazkodásra vonatkozó nemzeti keretrendszereket, és ha szükséges, hangolják össze azokat a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel;
33. mozdítsák elő a fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatására vonatkozó csomagban foglalt összes iránymutatás végrehajtását; támogassák a munkáltatókat az észszerű alkalmazkodást hátráltató akadályok, valamint az ezek hatékony felszámolását célzó lehetséges és arra alkalmas intézkedések azonosításában és kiértékelésében;
34. mozdítsák elő az oktatási és a figyelemfelkeltő intézkedéseket, valamint a sokszínűséggel kapcsolatos programokat, különösen a kis- és középvállalkozások körében, és tájékoztassák őket a rendelkezésre álló finanszírozási és támogatási programokról;
35. segítsék elő a fogyatékossgal élő személyek befogadó, nyílt munkaerőpiacon való foglalkoztatását az egyenlő bánásmód előmozdításával, és annak támogatásával, hogy lehetőség legyen és alkalom nyíljon élni a személyre szabott munkakörülményeket és rugalmasságot biztosító rugalmas munkafeltételek (például a kötetlen munkaidő, a részmunkaidős foglalkoztatás, a távmunka, a projektalapú foglalkoztatás vagy akár a munkakörmegosztás) kínálta előnyökkel, és ebbe – autonómiájuk tiszteletben tartása mellett – vonják be a szociális partnereket;

36. az alábbi szempontok figyelembevételével vizsgálják meg, milyen lehetőségek kínálkoznak fogyatékossgal élő személyeknek szóló átfogó rehabilitációs szolgáltatások kialakítására és az ilyen szolgáltatások javítására:
- a) ezek a szolgáltatások támogatják a fogyatékossgal élő személyek társadalmi részvételét, és különösen a foglalkoztatásukat, ugyanakkor pedig tekintetbe veszik az egyéni szükségleteket;
 - b) együttműködés a releváns szakpolitikai területek – például az egészségügy, a szociális ügyek, az oktatás, a képzés, a szakképzés és a foglalkoztatás – között annak érdekében, hogy ezek átláthatóan épüljenek egymásra, és támogassák a fogyatékossgal élő személyek befogadását, kellően figyelembe véve sajátos egyéni szükségleteiket;
 - c) akadálymentes és megfizethető minőségi szolgáltatások – valamint szükség szerint támogató technológiák – biztosítása minden, fogyatékossgal élő személy számára;
 - d) új kapacitások azonosítása és előmozdítása;
 - e) az érdekelt felek – köztük a fogyatékossgal élő személyek és az őket képviselő szervezetek – átfogó rehabilitációs szolgáltatások tervezésébe és kialakításába történő aktív és hatékony bevonásának előmozdítása;
37. a szociális gazdaság keretfeltételeinek fejlesztéséről szóló tanácsi ajánlással összhangban erősítsék meg a szociális gazdaság és különösen a szociális vállalkozások szerepét, amelyek hozzájárulnak a fogyatékossgal élő személyek munkaerőpiaci befogadásához;

**FELKÉRI A TAGÁLLAMOKAT ÉS AZ EURÓPAI BIZOTTSÁGOT, HOGY
HATÁSKÖRÜKNEK MEGFELELŐEN:**

38. szükség szerint javítsák a fogyatékossgal élő személyek élet- és munkakörülményeire vonatkozó adatgyűjtést és a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményben előírt adatbontást, a rehabilitációra és a nyílt munkaerőpiacon való foglalkoztatásra, valamint az alternatív foglalkoztatási környezetekre vonatkozó információkat is ideértve;

39. folytassák az érintett civil társadalmi szervezetekkel az Európai Fogyatékosságügyi Platformon keresztül a tapasztalatok és bevált gyakorlatok cseréjét a fogyatékossggal élő személyek foglalkoztatása hatékony előmozdításának támogatásával, az észszerű alkalmazkodás megvalósításával, az akadálymentességre vonatkozó jogszabályoknak való megfeleléssel és a fogyatékossggal élő személyek átfogó rehabilitációjával kapcsolatban;

FELKÉRI AZ EURÓPAI BIZOTTSÁGOT, HOGY:

40. 2024-ben – az Európai Fogyatékosságügyi Platformon keresztül a tagállamokkal folytatott együttműködés és intenzív konzultáció folytatásaként – készítsen jelentést, amelyben értékeli a fogyatékossggal élő személyek jogairól szóló stratégia végrehajtása terén elért eredményeket, és amennyiben a jelentés megállapításai alapján szükségesnek ítéli, aktualizálja a stratégiát;
41. A stratégia további végrehajtásának összefüggésében:
- a) a foglalkoztatás mellett vizsgálja meg, hogyan lehet előmozdítani az észszerű alkalmazkodás hatékony megvalósítását az élet más területein;
 - b) vizsgálja meg, hogyan lehet fokozni a hozzáférést hátráltató jelenlegi akadályok felszámolását és javítani a munkahelyek, a közlekedés, valamint az infokommunikációs technológiák akadálymentességét;
 - c) mérlegelje a munkáltatókat segítő intézkedések meghozatalát, amelyekkel jobban megértik és kielégítik a fogyatékossggal élő személyek szükségleteit, részvételük és befogadásuk biztosítása érdekében;
42. kövesse nyomon a fogyatékossggal élő személyek foglalkoztatási helyzetének alakulását, és segítse elő az egymástól való tanulást a tagállamokbeli kihívások, tapasztalatok és bevált gyakorlatok tekintetében, többek között az európai szemeszter keretében. Emellett vizsgálja meg, milyen módon lehetne interszekcionális megközelítés révén jobban előmozdítani a fogyatékossggal élő személyek nyílt munkaerőpiaci foglalkoztatását, különösen a fogyatékossggal élő nők esetében;

**FELKÉRI A FOGLALKOZTATÁSI BIZOTTSÁGOT ÉS A SZOCIÁLIS VÉDELEMMEL
FOGLALKOZÓ BIZOTTSÁGOT, HOGY:**

43. az uniós mutatók továbbfejlesztésével egyidejűleg mozdítsák elő a fogyatékossgal élő személyek élet- és munkakörülményeire vonatkozó összehasonlítható adatok gyűjtését;
 44. a fogyatékossgal kapcsolatban mozdítsák elő a társaktól való tanulást és azonosítsák a bevált gyakorlatokat a tagállamokban, többek között a foglalkoztatás, az észszerű alkalmazkodás, továbbá az átfogó rehabilitációs szolgáltatások, valamint az önálló és a közösségi életvitelt támogató szolgáltatások és programok kialakítása és értékelése terén.
-

Hivatkozások

1. Európai uniós intézményközi dokumentum

Szociális jogok európai pillére

https://commission.europa.eu/publications/european-pillar-social-rights-booklet_en

2. Európai uniós jogszabályok

A Tanács 2000/78/EK irányelve (2000. november 27.) a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról, HL L 303., 2000.12.2., 16. o.

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/2102 irányelve (2016. október 26.) a közszférabeli szervezetek honlapjainak és mobilalkalmazásainak akadálymentesítéséről, HL L 327., 2016.12.2., 1. o.

Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/882 irányelve (2019. április 17.) a termékekre és a szolgáltatásokra vonatkozó akadálymentességi követelményekről, HL L 151., 2019.6.7., 70. o.

3. Az Európai Unió Tanácsa

A Tanács következtetései – Stratégia a fogyatékossgal élő személyek jogainak érvényre juttatásáért (2021–2030) (9749/1/21 REV 1)

A Tanács következtetései a fogyatékossgal élő személyek munkaerőpiaci integrációjáról (15134/22)

A Tanács következtetései „A fogyatékossgal élők támogatása” című, 20/2023. sz. európai számvevőszéki különjelentésről (16613/23)

A Tanács ajánlása (2023. november 27.) a szociális gazdaság keretfeltételeinek fejlesztéséről (C/2023/1344)

4. Európai Parlament

Az Európai Parlament 2022. december 13-i állásfoglalása: a fogyatékossgal élő személyek egyenlő jogai felé (2022/2026(INI))

5. Európai Bizottság

Az Európai Bizottság közleménye: „Egyenlőségközpontú Unió: Stratégia a fogyatékossgal élő személyek jogainak érvényre juttatásáért (2021–2030)”, COM(2021) 101 final

Intézkedéscsomag a fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatásának javításáért

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1597&langId=hu>

Észszerű munkahelyi alkalmazkodás – Iránymutatások és helyes gyakorlatok

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=hu&pubId=8612&furtherPubs=yes>

Guidelines for effective vocational rehabilitation schemes covering frequent diseases and types of accident (Iránymutatások a gyakori betegségekre és balesettípusokra kiterjedő hatékony foglalkoztatási rehabilitációs programokhoz)

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1597&langId=hu>

A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Munkaerő- és szakemberhiány az EU-ban: cselekvési terv (COM(2024) 131 final)

6. Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

Vélemény: A fogyatékossgal élő személyek társadalmi integrációja – A fogyatékossgal élő személyek és a megváltozott munkaképességű személyek társadalmi integrációjának előmozdítása (SOC/807)

7. Egyesült Nemzetek Szervezete

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének egyezménye a fogyatékossgal élő személyek jogairól

A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel foglalkozó bizottság 8. sz. általános kommentárja (2022) a fogyatékossgal élő személyek munkavállaláshoz és foglalkoztatáshoz való jogáról

A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel foglalkozó bizottság 2. sz. általános kommentárja (2014) a hozzáférhetőségről

8. Eurostat

Disability statistics introduced – Eurostat Statistics Explained (Bevezetés a fogyatékosági statisztikákba – Statisztikák, és ami mögöttük van):

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Disability_statistics_introduced#Disability_models
